

פרשת משפטים

השור כבסיס למוסר-השכל

התוועדות – י"ט כסלו תשמ"ו

בפרשת השבוע נלמדים דיני שור נוגח. כל שור נחשב "תם". אבל במקרה שהוא נוגח שלוש פעמים, הוא נחשב "מועד".

הרבי מלמד מוסר-השכל מתוך הלכות אלו.

בנוגע ל"תם" ו"מועד" - הדבר קשור גם עם עבודת האדם, ובפרט - נפש הבהמית שבאדם, שמעמדה ומצבה יכול להיות בשני אופנים: באופן שהיא בבחינת "תם", כענין "כל ישראל בחזקת כשרות הם", שכן כל אחד מהם, וכולם יחד, מתייחסים ליעקב, "ויעקב איש תם"; וישנו מצב שבו "יצרו אנסו", כדברי הרמב"ם, שבמצב זה הדבר הוא באופן שהנהגתו אינה כהנהגתו של "איש תם", וממילא נמשך הדבר גם ב"בהמה" שבו, שתמורת זה שקודם לכן היתה בהמה שהיא "תם", ודיניה דיני תם - לאחר-מכן השתנה המצב.

וכפי שאנו רואים בשלושה פרקים אלו - הרמב"ם מונה כמה וכמה אופנים, שבהם, אע"פ שהשור כבר היה מועד קודם לכן, ונתקיימו בו כל התנאים שעל-ידם הוא נעשה מועד, וכך נקבע הדבר - הרי לאחר-מכן, על-ידי שינוי קל, מתבטלת חזקת ה"מועד", והשור "חוזר לתמותו", אפילו על-ידי שינוי קל, ובלבד שהוא שינוי, כמבואר בארוכה בפרטים.

ומכאן גם הלימוד בנוגע לנפש הבהמית "תמה", ובנוגע לנפש הבהמית של מי שמפני ש"יצרו אנסו" נעשה היפך ה"תם": נוסף על כך שאם יעשה שינוי קל, שזהו ענין התשובה - שהרי גדר התשובה הוא שהיא "בשעתא חדא וברגעא חדא", וכפי שהגמרא אומרת בקידושין, שאפילו אם היה היפך של צדיק גמור, "גמור" אבל בענין שהוא היפך הצדיק, אע"פ כ"די ב"הרהר תשובה", שהוא לכאורה שינוי קל שלא הי' בו כל מעשה - הרי הוא נעשה "תם"; וממילא יש בזה ענין של "ליישר הדעות ולתקן המעשים" בנוגע לפועל, שיהיה אשר יהיה המעמד ומצב של "יצרו אנסו" - נפסק הדין שאם הוא פועל בעצמו שינוי, איזה שיהיה, הרי "בשעתא חדא וברגעא חדא" נעשה צדיק גמור, שהוא יותר מאשר סתם "תם"; נוסף על כך ישנה מעלה נוספת, כאמור: כשאדם הוא "תם" מעיקרו - כדברי הגמרא בסוכה "חסיד מעיקרו" - הרי זו מעלה, שהיא מעלתם של צדיקים.

אבל כשהוא בעל-תשובה - שבמשך הזמן היה מועד, ולאחר-מכן עשה תשובה - הרי "במקום שבעלי תשובה עומדים", אפילו צדיקים גמורים לא זו בלבד ש"אין עומדין שם", אלא כפי הגירסא המובאת בכמה מקומות - "אין יכולין לעמוד שם"; הדבר הוא לגמרי שלא ביכלתם.

אין ביכלתם לעמוד במדרגה כה נעלית כפי שביכלתו של בעל-תשובה.

ובלשון הרמב"ם: מעלתו של בעל-תשובה היא לא רק בכך שהוא נעשה חביב ורצוי כפי שהיה קודם החטא, אלא יתרה מזו - לגביו נעשה סדר ההנהגה ש"טרם יקראו" ... ומיד "ואני אשמע"! בנוגע לצדיק - יש צורך שהצדיק יתפלל, וכשהוא מתפלל - הקב"ה ממלא תפילותיהן של צדיקים; אבל בנוגע לבעל-תשובה אומר הפסוק - והרמב"ם מביא זאת כפסק הלכה - ש"טרם יקראו" ..

מיד "ואני אשמע".

זוהי כללות מעלתם של ישראל בזמן הגלות, שכן אפילו בנוגע לצדיק גמור, בזמן הגלות אומרים עליו, שהסיבה לכך שהוא נמצא בגלות היא משום שהיה ענין של "חטאינו"; אמנם הוא צדיק גמור, אבל מכיון שהוא

פרשת משפטים

נמצא בזמן הגלות - אומרים אנו בתפלה שאנו אומרים לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה, שהסיבה לכך שאנו נמצאים במצב של "גלינו מארצנו" היא משום שישנו ענין של חטאים.

וממילא, כל יהודי הנמצא בגלות - נמצא במעמד ומצב שבו עליו להיות ההיפך של "חטאינו".

עומד יהודי, ואומר בתפלתו לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה "לישועתך קווינו כל היום", ולאחר-מכן הוא ממשיך ואומר "ותחזינה עינינו בשובך לציון ברחמים"; נוסף לכך - ישנם האומרים גם בדיבור "אני מאמין... בכל יום שיבוא"; ועאכ"כ על-פי ה"מדרש תהלים" הידוע, שכבר נדפס שוב ושוב, וכפי שנאמר בפירוש הרד"ק, שגם הוא נלקח מהמדרש - שחובה לתבוע שיהיה בנין בית-המקדש, שענין זה יבוא כשתהיה הגאולה האמיתית והשלימה - הרי ודאי שרצונו של כאו"א מישראל הוא לקיים את ציווי המדרש, ובפרט שזהו ציווי נעים, ואין מקום לוויכוח בזה; ואם-כן - ברור הדבר שהוא רוצה זאת וזועק על כך.

וממילא מקימים קול זעקה: הייתכן שעדיין לא בא?! עבר קציר, כלה קיץ, ועדיין לא בא! אין הכוונה בכך, חס-ושלום, לבוא למישהו בטענות, ועאכ"כ - להקב"ה.

אנו תובעים "טאפארו דא פלאחו"! אנו תובעים "תכלית"! והתכלית היא - שיבוא ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו, בעגלא דידן ממש, "בשעתא חדא וברגעא חדא", "ארו עם ענני שמיא", "אחישנה" שב"אחישנה".

